

Sámal Petur í Grund, tingmaður við samgonguflokkarnar:

– Vit eiga at kunna meira um fullveldisgongdina

Eg ivist stórliga í, um tað verður kunnað nóg nóg frá landsstýrinum um fullveldisgongdina. Hóast kanningarar eru í gongd og eingi ítøkilig úrslit fyriliggja, so áttu samgonguflokkarnir at kunna nóg meira um gongdina í fullveldismálinum, soleiðis at fólk ikki vóru ótrygg við stöðuna. Her kundi verið talan um ábendingar og ávegis úrslit heldur formaður sjálvstýrissflokksins á tingi, Sámal Petur í Grund

JAN MÜLLER

Nú sokallaða sjálvstýris-samgongan hevur mannað landsstýrið í umleið átta mánaðir hava vit spurt Sámal Petur í Grund, formann í tingbólki sjálvstýrissflokksins, hvat hann heldur um gongdina í fullveldismálinum!

–Lat meg fyrst siga, at eg sjálvur var tann fyrsti, sum skjøyp upp eina slíka samgongu. Tað var á einum veljarafundi í Eysturoynni stutt fyri valið. Vit halda annars, at hetta er nakað, sum má ganga skjótt, tí vit hava jú bert avmálað tíð sum samgonga. Men vit mugu ongantíð yvirhála tað forsvarlíga. Og tað haldi eg heldur ikki vit hava gjørt.

–Nú hoyra vit bæði í tinginum og aðrastaðni, at ein stórvirki partur av almennu fyrstingini er vorðin lagdur lamin, tí allar kreftir skulu brúktar til at arbeiða við og innrætta samfelagið til fullveldi!

–Um tað er rætt veit eg ikki, men tað er greitt, at alt, sum nú verður gjørt, má verða við atliti til tær ætlanir tú hevur politisk.

–Sær tú tann møguleikan fyri tær, at arbeiðsbólkararnir, sum eru settir, kunnu koma til ta niðurstøðu, at fullveldisætlanin ikki er haldbar?

–Sjálvandi kunnu nevndirnar koma til ta niðurstøðu, hóast eg ikki trúgvi uppá tað sjálvur. Eg havi eina turka-trúgvu uppá, at vit klára okkum væl og virðiliga við fullveldi. Vit hava m.a. í samgonguskjalinum treytað okkum, at tað skal vera hildin fólkaatkvøða um málið, soleiðis at tú ikki mást leypa tvørtur um uttan at hava fólkið við.

Stór krøv til upplýsing
Sámal Petur í Grund leggur aftrat, at hetta aftur krevur av samgonguni, at hon upplýsir og kunnar um gongdina alla tíðina, so fólkið er trygt við stöðuna. –Sjálvur haldi eg, at hetta setir ómetaliga høg krøv til

kunnan og upplýsing, og eg skal viðganga, at eg ivist stórliga í, um tað verður kunnað nóg nóg frá landsstýrinum um fullveldisgongdina.

Sámal Petur í Grund visir á, at tað í sambandi við, at Grundlógarnevndin fer í gongd við sítt arbeiði, verður tosað um hoyringar. –Eg kundi gott hugsað mær, at fólkið fekk eitt sindur meira upplýsing um, hvussu langt man er komin á fullveldisleiðini – hvønn veg peikar tað, sum higartil er komið fram. Tað tú hoyrir er bert okkurt tjak í lögtinginum, sum so verður endurtikið í bløðunum ella í loftmiðlunum.

Uppá fyrispurning hvussu hetta skuldi verið gjørt sigur Sámal Petur í Grund, at tað átti at verið skipað fyri kunnandi fundum. Landsstýrið kundi saktanast fyriskipað hesum ella samgonguflokkarnir í felag líka so væl sum at ein einstakur flokkur ger tað.

Sámal Petur í Grund visir á, at tað nú hevur verið arbeiðt við hesum í eina tíð, og heldur hann, at fólk longu nú hava krav uppá at kunna seta spurningar og fáa svar – um ikki heilt fólklígt og lídug svar, so kortini ábendingar um nøkur ting.

Tingmaðurin hjá sjálvstýrissflokkinum viðgongur, at nóg av kanningararbeiðinum er nýstaðni sett í gongd og tí er tað ringt at koma við nógur úrslitum, men kortini heldur hann, at tað átti at borið til at komið við ávegis úrslitum.

–Eg merki tað, tá eg tosi við fólk, at tær eru eitt sindur orkumlað – frustrerað. Tú sær, at fólk tekur stöðu út frá onkrum, sum hendur. Takið bara hetta málið við skipinum Frøynesi – út frá tí hoyrir tú fólk siga, at nú atkvøða tær ikki fyri fullveldi. Ella vit taka málið um landsverkfrøðingastovnin. Fólk knýta slík mál upp spurningin um fullveldi, hóast hesi tingini fyri so vítt hvorki hava eitt ella annað við fullveldi at gera.

Sámal Petur í Grund heldur tó ikki, at fólk sum heild í dag eru minni positivt fyri fullveldisætlanini enn eftir valið. Hann heldur, at hóast fólk nú kanska eru meira ivasom um fullveldi enn tær vóru við valið, so metir hann kortini, at tað er fleirtal fyri tí. Hann visir á, at tað í øllum flokkum finnst fólk, sum ynskja fullveldi.

–Men sær tú ikki fyri tær, at tað verður torført at fáa ein meiriluta av fólkinum fyri fullveldinum tann dag fiskurin minskar, prisirnir falla og vit kanska fáa staðfest, at eingin olja er í undirgrundini?

–Tað geri eg ikki. Tað er har eg haldi, at upplýsingin má til. Henda upplýsing skal sjálvandi eisini fevna um teir verulig vandar, sum eru og kunnu koma aftrat. Og hvat hendir í samfelagnum, um trupulleikar taka seg upp.

–Men nú umsita tit í sjálvstýrissflokkinum tað størsta ókið á figgarlógini, nevniliga almannag- og heilsuókið. Hava tit nakað ítøkligt boð uppá, hvussu man kann spara á almannag- og heilsuókinum í krónum og oyrum, tá vit taka stig til fullveldi og hava fingið fullveldi fult út?

–Allir flokkar mugu sjálvandi koma við sínum boð uppá, hvussu samfelagið kann rekast, tá vit fáa fullveldi.

–Men hava tit ikki eina trúpla uppgávu, um tit sum umsita størsta málsokið á figgarlógini bæði skulu varðveita vælferðina og ganga á fullveldisleið, sum eftir øllum at døma innihver skerjingar?

–Hatta við skerjingunum haldi eg vit skulu biða at svara til vit siggia, hvat kanningarar vísa, og hvørjir møguleikar verða fyri at fáa pengar, sum skulu koma í staðin fyri blokkir. Og har nyttar tað sjálvandi ikki at brúka flokklar. Eg veit heldur ikki í løtuni, hvur pengarnir skulu koma frá,

men eg veit, at fortreytirnar eru so góðar í Føroyum sum kanska onga aðrastaðni, at tað ber til.

Hvat viðvíkur kanningunum so vónar Sámal Petur í Grund, at teir, sum gera kanningarar, ikki eru blindir fyri, at tað kunnu vera vansar á vegnum, og at tað ikki bare verður tagt burtur.

–Tað vildi verið at hildið fólk fyri tað turra spott, um vit í samgonguni rætt og slætt biløgd eitt úrslit, sum júst hóvar okkum.

–Tað vit oftani hoyra frá flokkum í landsstýrinum er, at tað skulu játtast fleiri pengar til tær ymsu økini!

–Tað vit hoyra er, at vit hava eina milliard kr. minni at ráða yvir, tá blokkurin er vekk. Men tað trúgvi eg ikki er rætt. Tað at vit missa blokkir er ikki okkara størsti trupulleiki. Hesin er, at vit hava eina monobúskap. Trupulleikin er tann, at útsvingini í fiskarinum eru so grellig. Tosar tú so um avreiðingarvirðini av fiskinum vit missa, so hoyrir tú bara hetta ógileiga talið, og so siga fólk, at tað ber ongantíð til. Men avreiðingarvirðið er ikki tað, sum landskassin missur, men ein lítill prosentpartur av tí.

Sámal Petur í Grund sigur, at hóast vit hava henda trupulleika við bara at hava eina høvuðsvinnu, so átti eitt land, sum er so ríkt sum okkara, sum hevur ein so lítlan part at rokja av tí samlaðu viddini, id er om-anfyrir sjóvarmálan og við so fáum fólkum at metta, at kunnað verið eitt paradís.

Oljan komandi og farandi

Tingmaðurin gevur ikki fyrrverandi formanninum í Ráðgevandini Nevndini, Niels Skak-Nielsen rætt, tá hesin sigur, at Føroyar bert kunnu fáa fullveldi við oljuinntøkum.

–Oljan kann vera góð í eini broytingartíð og til at konsolidera samfelagið við,

men fara oljupengarnir inn í raksturinn av samfelagnum, so ganga vit beint móti fallitini. Annars er oljan bara nakað, tú hevur í eina avmarkaða tíð, tí er hon heldur ikki nakað tú kanst byggja eitt fullveldi uppá.

Sámal Petur í Grund, formaður í tingbólki sjálvstýrissflokksins er ónøgdur við ta kunning, sum samgonguflokkarnir lata Føroya fólk um gongdina í fullveldismálinum

Sámal Petur í Grund, tingmaður:

Olja úr Vinnu-málastýrinum

Oljumál mugu takast úr Vinnu-málastýrinum, id hevur nokk av trupulleikum at dragast við sum er. Tað er rætt at gera hetta nú, áðrenn arbeiðið uppá fyrstu útbjóðing byrjar av álvara

Spurningurin um Vinnu-málastýrið skal umsita oljumál ella eitt sjálvstøðugt aðalstýri skal taka sær av tí hevur verið frammi í seinastuni, og herfyri segði Eyðun Eltør, landsstýrismaður í oljumálum við Sosialin, at arbeiðið verður við at fáa oljumálið í eitt serstakt aðalstýri. Tað ljóðaði sum tað bara var ein spurningur um tíð til hetta er komið uppá pláss.

Eisini formaðurin í tingbólkinum hjá sjálvstýrissflokkinum, Sámal Petur í Grund er fyri, at vit fáa eitt oljumálastýri burturav, sum er púra óheft av Vinnu-málastýrinum.

–Sjálvandi skal oljumálaráðharrin hava sína egnu oljumáladeld, sum er óheft av Vinnu-málastýrinum. Vit góvu eitt kraftigt signal, tá samgongan varð skipað og vit settu ein oljumálaráðharran, og tað er líkasum, at tað fánar burtur, fær landsstýrismaðurin ikki arbeiði út frá sínum egna stýri. Fyri mær fær hann ikki arbeiði á sama fæti sum hinir landsstýrismennirnir, hevur hann ikki eitt sjálvstøðugt stýri.

Sámal Petur í Grund sigur, at hann sjálvur hevur roynt eina skipan, har tað eru tveir landsstýrismenn, sum referera til sama stýri, og tað ber ikki til.

Nú marknatrætan tykist nær eini loysn, so fer tørvurin á at hava eitt serstakt oljumálastýri at verða stórvirkið heldur tingmaðurin.

–So er tað kanska onkur, sum spyr, hvat vit skulu gera við eitt oljumálastýri, áðrenn vit vita nakað um olju. Til tað vil eg siga: hvat skulu vit gera tann dagin vit finna olju, og vit ikki hava stýr á hesum. Tað er annars púra burturvið at hava oljuna inni í tí stýrinum, sum hevur nokk av trupulleikum sum er.

Málið um at taka oljuna burtur úr Vinnu-málastýrinum og í eitt serstakt oljumálastýri hevur verið umrøtt á samgongufundi. Sámal Petur í Grund sigur, at flokkarnir eru samdir um, at hetta skal skipast soleiðis einaferð. Spurningurin er so bara nær, og tað er hetta, sum tað kanska er eitt sindur av ósemju um.